

V jednom zhruba desetiletém období svého života jsem byl ve Španělsku každý rok, někdy i dvakrát. Autobus s turisty jsem vedl bez mapy a kempaři mě oslovovali jménem – když ne přímo mým, tak aspoň naší cestovky. O památkách jsem vykládal z paměti a v každém významném městě jsem měl svůj skrytý koutek, kde byl stín i během odpolední siesty. Vysněná země pod žhavým sluncem, chtělo by se říct. Jenomže tak žhavé to zase nebylo.

Nikdy jsem nepocítil ke Španělsku tak vřelý vztah, že bych si řekl s Faustem: „Tohle chci napořád.“ Ta země fascinuje, stejně dnes jako kdykoli dřív. Kdo chce zažít línou dovolenou nebo adrenalinový odskok do neznáma, nemůže volit lépe, aspoň v rámci Evropy. Ale taky na ní různé věci vadí. Návštěvník se rozčiluje, že mají odpoledne všude zavřeno, je tu moc horko, veřejná doprava je chaotická... Jenomže když si dopřeje víc než obligátních osm dnů se slevou, tedy aspoň několik týdnů, s údivem zjistí, že tu vlastně všechno nějak funguje, stejně jako to funguje všem lidem ve všech zemích, dokud se jim do toho nezačne hrabat nějaká jiná civilizace. Ve Španělsku se to stalo a výsledky jsou dodnes sporné.

M15 aneb Rozhořčení

Když v roce 2011 vyrazili španělští studenti do ulic a na náměstí, v centru Valencie si vystavěli modelové městečko z kartonových krabic a založili si v něm svou vlastní rajsko-komunistickou truc-civilizaci Rozhořčených (Indignados), mnozí komentátoři, ekologisté, antiglobalizátoři a světová mládež kojená mlékem z youtuby se plácali do kol a jásal nad rozkošnou mírumilovnou revolucí proti zlovolnému systému. V kom však následkem nějakého sblížení dřímá aspoň malá španělská dušička, ten si mohl spíše povzdechnout. Je to

tu zase. Postavit si radnici z papíru a tu pak podpálit. Jeden podobný Španěl takhle kdysi útočil na větrný mlýn.

Polovina absolventů vysokých škol je už léta bez práce. Dobrá, ale kdo je nutil jít na vysokou? Kde se vzalo to celospolečenské přesvědčení, že do roka a do dne budou po celém Pyrenejském poloostrově zapotřebí jenom grafičtí designéři, photohopaři, marketingoví konzultanti a jiná ajťácká omladina, zatímco se čtyřicetimilionová země zcela obejde bez svářečů, zedníků a švadlen?

Španělé nejsou hloupí, jsou jen krátkozrací. Jejich jižanská mentalita jim neumožňuje vidět dál než za horizont desáté splátky. Turisté, které jsem sem vozil, se mohli už padesát kilometrů před Barcelonou obdivovat obřím skladištěm, monstrózním betonovým silům nejasného účelu a efektním dálnicím, které se stavěly ostošest, mnohdy podél jiných, už existujících dálnic. Stavebnictví tu prožívalo boom a na celou zemi se dokonale hodilo úsloví z doby venezuelské ropné konjunktury: *Está barato, dame dos* (To je levný, dejte mi to dvakrát). Peníze byly všude a okamžitě se utrácely. Novomanželé skákali do hypoték se splatností dlouho po odchodu do důchodu. Ve všech koutech o překot rostly rodinné domy, které by teď bylo potře-

ba zbourat, ale nejsou na to peníze. Hypoteční trh zdevastoval rodinné příjmy, úspory i vyhlídky na budoucnost. Po pár letech nebylo za co nakupovat, zázrak se zastavil a úsměv na tváři rozjásaného Španělska ztuhl.

Pro takové případy mají Španělé sangrii, víno a všechny možné lokální pálenky. Neopíjejí se moc, ale lacino. Jejich veselá povaha potřebuje alkoholem už jen jemně došmrncnout, aby se z nich stali okouzlující společníci. Dřív se hodně pilo pro radost, teď se pije na žal, ale pořád tak nějak stejně. Vřelého vztahu Španělů k alkoholu si je vědoma i dopravní policie, a tak nejenže noční hlídky dávají řidičům s oblibou dýchnout, ale před pár lety zavedli také motivační program pro mládež: Kdykoli policie zastavila v noci auto řízené mladým řidičem, který nadýchal nulu, a to i přesto, že ze všech ostatních pasažérů opojení jen táhlo, dostal zodpovědný šofér poukaz do loterie o hodnotné ceny, z nichž hlavní byl dvoutýdenní pobyt s výukou angličtiny v Irsku.

Barcelona, vivat!

Barcelona je rozhodně turisticky nejpošlapanějším městem Španělska. Jezdí sem ctitelé secesního umění a urbanismu, Pedra Almodóvara i Woodyho Allena, je přestupní stanicí z letadla do letovisek Costa Bravy a pro proudy automobilových návštěvníků z Německa, Holandska, Francie, Česka a odjinud nevyhnutelnou křižovatkou dalších plánů. Barcelona je předkrm Španělska, kde lze okusit muziku, moře, šizenou pouliční paellu, rozverně Gaudiho fasády, kapesní zloděje, ruch i klid velkoměsta. Na rozdíl od Madridu má Barcelona kouzlo, pro nějž si ji lze zamilovat. V letech „tučných krav“, jak říkají Španělé, byly právě tady, a ne v Madridu nejdražší byty. Snad je to tím velkolepým, velkorysým a odvážným rozvržením jejího šachovnicového půdorysu z kreslicího stolu Ildefonsa Cerdà, který už na papíře počítal s tím, že tu jednou budou žít lidé, a například typicky zkosené rohy bloků vymyslel proto, aby se tu snadno otáčeli koně s vozy – dnes tak vznikl vynikající prostor na parkování. Anebo je to nevysvětlitelný genius loci, proč je vám tu dobře, když se procházíte starou čtvrtí Barrio Gótico a skoro odkudkoli slyší-

te živé flamenco, kterak prolétá klikatinou uliček, v nichž ještě neskončil středověk. Barcelona je nejen předkrm, ale taky zákusek, je to výběrová bonboniéra, kde máte od všeho španělského trochu, a když se rovnou odtud vrátíte zase domů, můžete říkat, že jste byli ve Španělsku.

Pokud takhle na otočku zaletíte do Madridu, budete muset do Prada a do muzea moderního umění královny Sofie, abyste měli nějaký zážitek.

At' to zní, jak chce svatokrádežně, procházet se po Madridu nemá cenu. Chudičké centrum s jedním náměstím Plaza Mayor, jaké najdete v Salamance, Valladolidu i v Tordesillas, je obkroužené bulváry, na nichž nepřetržitě duní silniční provoz. Najdete tu jeden hezký krámeček s korkovými výrobky a nespočet uzenářství nesoucích pompézní název Museo de jamón (Muzeum šunky). Královské paláce jsou nádherné, jen pokud máte rádi všechnu tu okázalou drahotu, a úžasné Prado samo o sobě existenci Madridu neomlouvá. Naštěstí jen

v této jedné budově můžete strávit celý den a nazítří jet zase jinam, třeba do El Escorialu. Madrid nemá ani moře, ani Gaudího, a pokud v něm někdo někdy natočil nějaký film, určitě jste ho nepoznali.

Zato Barcelonu si nelze splést, od Sagrady Famílie až k zábradlím do metra a domovním klepadlům. Vedle Rigy, Glasgow, Ålesundu, Paříže a Prahy je to perla evropské secese, která nabízí samu sebe ve své jedinečnosti a k tomu ještě ochutnávku od ostatního. Pravda, paellu mají lepší ve Valencii, keramiku v Guadixu, Picassa v Málaze, vyšívané ubrusy vás přijdou v Trujillu na polovic a daleko vášnivější flamenco jsem slyšel na pláži Costa Dorada než před katedrálou v Barceloně, ale tady se platí i za úsporu času. Kdo musí být pozítří zase doma u počítače, ať hltá z celého Španělska jen barcelonský koncentrát a klidně ať mu při tom zaskočí.

